

דין ודברים

אוניברסיטת חיפה • הפקולטה למשפטים

דין ודברים

כתב עת משפטי בין תחומי

כרך יד • חוברת 1
חשוון תש"ף • נובמבר 2019

עורך ראשי
פרופ' רונן פרי

עורך אורח
טל זרסקי

סגנית עורך בתשע"ח
שירי ברשצקי ורנר

סגנית עורך בתשע"ט
ענבר כהן

חברות וחברי המערכת

גיא אלון, אביחי אסולין, נטע ברנר, מוראד ח'ליליה, דניאל טל, חן תהל כהן, ליאור כהן,
שגיא לוק, אורטל מזלי, תליה אוה גולדשטיין, ענבל ניסנבאום,
הדר עבו, אדם קרפל, שחר שוסב, גל שטיין

עריכה לשונית
דפנה בר-און

כתבי יד יש להגיש בהתאם להנחיות המפורטות באתר מערכת "דין ודברים" בכתובת
http://weblaw.haifa.ac.il/he/Journals/din_udvarim/Pages/upload.aspx
המערכת אינה מתחייבת להחזיר כתבי יד לשולחיהם.

ניתן לרכוש חוברות ולהירשם כמנויים במשרד המערכת:
כתובת: "דין ודברים", הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה,
הר הכרמל, חיפה 31905
דואר אלקטרוני: haifalawreview@law.haifa.ac.il
כתובת אתר אינטרנט: <http://law.haifa.ac.il> (תחת לשוניית מחקר וכתבי עת)
טלפון: 04-8249537
פקס: 04-8249247

רכישת מנויים וחוברות חדשות בנבנו הוצאה לאור בע"מ
ת"ד 43 צפיריים 9983000
טל' 02-9992099; פקס' 02-9992088
nevo@nevo.co.il

© הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת חיפה
חיפה תשע"ט
ISSN 0792-8521

הפקה: טלי פלד
דפוס: נבנו הוצאה לאור
נדפס בישראל

תוכן העניינים

7	דבר העורך	
13	על המחברים והמחברות	
	מאמרים	
15	אסדרה של אבטחת סייבר בצידוד קצה	אסף אבידן
83	יוצרים זכות פלילית: ההפלה של זכות ההעמדה לרשות הציבור וזכות השידור במשפט הישראלי	אלדר הבר
127	רשתות חברתיות מקוונות כזירות לעיצוב זכויות והקצאתן: לקראת החלתן של חובות מן המשפט הציבורי	נועה מור
197	מודלים רגולטוריים לניהול סיכונים בסייבר בממשל הפדרלי בארצות הברית – מחקר השוואתי על אודות גישות סיכון שונות תחת שדה רגולטורי משותף	עידו סיון-סביליה
237	החלטה על קיומו של "חשד סביר" בעולם ה-Big-Data: מהנמקה אנושית לאלגוריתמים לחיזוי פשיעה	נתי פרל

אנו שמחים להעמיד לעיונכם את חוברת יד של "דין ודברים", העוסקת במשפט ומדיניות סייבר. "דין ודברים" הוא כתב־עת כללי בעל אוריינטציה בינתחומית של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה. מידי שנה מוגשים לכתב העת עשרות כתבי יד, פרי עטיהן של חוקרות מובילות של המשפט ושל תחומי דעת אחרים המשיקים למשפט, ואלה עוברים הליך שיפוט דו־שלבי, פנימי וחיצוני. המאמרים שמתקבלים לפרסום, לרוב לאחר כמה סבבי תיקונים, מתפרסמים בחוברות כלליות. נוסף על כך יוזם כתב העת, מעת לעת, חוברות סימפוזיון המבוססות על כנסים שמתקיימים באוניברסיטת חיפה או מתמקדות בנושאים המצויים בתחומי המומחיות והעניין של העורכים.

החוברת שלפניכם מאגדת מאמרים שנבחרו להצגה בכנס שנערך באוניברסיטת חיפה במאי 2018 במסגרת שיתוף פעולה בין כתב העת לבין שני מרכזי מחקר: המרכז לחקר סייבר, משפט ומדיניות והמרכז הבינלאומי לסיכון, אחריות וביטוח ע"ש וילי ז' אפטוביצר. שיתוף פעולה זה הוא המשך טבעי של מסורת מבורכת של הידוד בין "דין ודברים" לבין מרכזי מחקר של האוניברסיטה.¹ ועדת ההיגוי של הכנס, אשר כללה נציגים של כתב העת ושל מרכזי המחקר, פרסמה קול קורא, שפרש יריעה רחבה של נושאים רלוונטיים, לרבות השפעת עידן הסייבר על תפקיד המדינה – בחירום ושגרה; סייבר וזכויות משפטיות; סייבר, חברה וכלכלה; מרחב הסייבר והמשפט הבין־לאומי והתמודדות עם אתגרי הסייבר באמצעות הסדרת חברות רב־לאומיות ובין־לאומיות. המאמרים נבחרו על ידי הוועדה מבין כתבי היד הרבים שהוגשו בעקבות הקול הקורא בתום הליך שיפוט אקדמי ממושך וקפדני. כל המאמרים תוקנו ולוטשו הן על בסיס הערות ותגובות שנשמעו בכנס והן על בסיס הערות המערכת. זוהי הפעם השלישית שבה חוברת נושא של "דין ודברים" והכנס העומד ביסודה נהנו מחסות נדיבה של משרד עורכי הדין אטיאס, גראור, וישניצקי, ענבר, חכים ושות', הפועל מתוך הכרה עמוקה בחשיבות הקשר בין האקדמיה לפרקטיקה בכלל, ובין הפקולטה למשפטים בחיפה לבין משרדי עורכי הדין הבולטים בחיפה בפרט. הפעם התווספו לחסות זו מלגות הצטיינות למחברי המאמרים הנבחרים מטעם חברת אבטחת המידע Fortinet.

החוברת, המציגה את חזית המחקר בסוגיות עכשוויות, מצטרפת לסדרה ארוכה של חוברות כלליות ונושאות מצוינות שבזכותן התבסס מעמדו של כתב העת "דין ודברים" כאחד מכתבי העת המשפטיים הבולטים בישראל. חרף גילו הצעיר יחסית נהנה כתב העת מהערכה רבה, הן בקהיליה האקדמית והן בקהיליה המקצועית־המשפטית. זו באה לידי ביטוי, בין היתר, בהסתמכות על מאמרים שפורסמו בכתב העת בספרות האקדמית ובפסיקת בתי המשפט, בהכללת מאמרים כאלה ברשימות ביבליוגרפיות אקדמיות

1 ראו לדוגמה חוברת ח(2) אשר עסקה בתחומי הסדרת תקשורת והייתה תולדה של שיתוף פעולה בין כתב העת לבין המרכז למשפט וטכנולוגיה.

ומקצועיות (ובכלל זה ברשימות קריאה של קורסים אקדמיים), בעלייה במספר כתיבה-היד המוגשים לשיפוט מידי שנה ובנכונות משפטניות ומשפטיים בעלי שם ליטול חלק בחוברות הסימפוזיון, בנסיקה במספר הקוראות והקוראים מקרב הציבור הרחב המשכיל, וכמובן בתחרות העזה על המקומות הספורים במערכת הסטודנטיאליה של כתב העת.

*

ההתפתחויות הטכנולוגיות המואצות של השנים האחרונות בתחומי התקשוב הובילו להתהוות מציאות חדשה המכונה "עידן הסייבר". עידן זה מתאפיין ביכולת משודרגת ומשופרת לאין ערוך לתקשר עם אחרים ולהעביר להם מידע. בנוסף, מביא העידן החדש עמו יכולת מועצמת לשמירת מידע, לרבות מידע אישי, לניתוחו, לעיבודו ולשימוש בו בדרכים חדשניות. לצד (או עקב) ההתפתחויות הטכנולוגיות האמורות מתרחשות בעידן הסייבר תמורות כלכליות וחברתיות עצומות. חלק ניכר מהשינויים הם בעלי אופי חיובי מובהק; ההתפתחות הטכנולוגית הנגישה לציבור מידע רב, ובכך קידמה נאורות, ניידות חברתית (social mobility), ביטוי והעצמה אישית. כמו כן, תשתיות הסייבר יצרו אפשרויות עסקיות חדשות, קידמו את היעילות בעבודה (לרבות האפשרות לעבודה מרחוק) והצמיחו מקומות עבודה נוספים. הן הובילו לשיפור רמת החיים במגוון תחומים, ובהם בריאות, תחבורה, נופש, איכות הסביבה ועוד רבים אחרים. ברם, לרבים מהשינויים יש גם היבטים מדאיגים. עידן הסייבר הנביט כלים המאפשרים לגורמים מרכזיים – הן המדינה והן מתווכים דיגיטליים – לפתח מנגנוני שליטה אימתניים. לגופים אלה יכולות מרחיקות לכת לפקח על נתיניהם או "לקוחותיהם" ואף לפגוע בזכויותיהם, באם ירצו בכך. בלחיצת כפתור יכול אותו גורם מרכזי – מדינתי או פרטי – לפגוע בפרטיותו של יחיד, ביכולתו לצרוך מידע או להעבירו לאחר, להפלותו לרעה ואולי אף להוליכו שולל מבלי דעת.

לאור עליית חששות אלה, ברור כי המשפט אינו יכול להיוותר אדיש לשינויים הטכנולוגיים, הכלכליים והחברתיים החוברים יחד ליצירת "עידן הסייבר". עידן הסייבר מביא עמו אתגרים משפטיים משמעותיים, ובכמה רמות. מחד גיסא ובפן החיובי, המשפט נדרש להתייחס לעולם החדש שמתווה הסייבר מייצר, על יתרונותיו. עולם זה יוצר הזדמנויות חדשות, ויחד עמן סכסוכים חדשים. עולם זה גם מייצר כמות ניכרת של עושר, אך יחד עם זאת מעורר שאלות כבדות משקל בדבר דרך חלוקת העושר האמור: יתכן שיש מקום להקפיד כי חלוקה זו תהיה הוגנת אם לא שווה בין חלקי האוכלוסייה. מאידך גיסא ולנוכח הסיכונים שהוזכרו, המשפט נדרש לעמוד על המשמר ולדאוג כי הטכנולוגיות החדשות של עידן הסייבר לא תפגענה בזכויותיהם הבסיסיות של האזרחים – קניינם, חירותם, יכולתם להתבטא, לשמר את פרטיותם ועוד. הוא נדרש לעשות זאת אל מול גורמים כלכליים רבי כוח וממון אשר פועלים לעתים מעבר לים. במקרים אחרים הוא נדרש לעשות זאת אל מול גורמים ממשלתיים אחרים המבקשים לקדם יעדים חברתיים ומדיניים. מלאכתם של גורמים אלה ללא ספק חשובה, אך יש לוודא שתבצע תוך איזון ראוי של זכויות ואינטרסים.

שאלות כלליות אלה מעולם הסייבר, כמו רבות אחרות, הן בשלב ראשוני של התהוות ומחקר. המשפט, כמו תמיד, נשרך מעט מאחור בעוד הטכנולוגיה פורצת קדימה ומשנה סדרי בראשית. לעתים מנסים מתווי המדיניות להיחלץ קדימה ולהתוות את המדיניות הטכנולוגית על פי חזונם. אולם במקרים רבים קשה לחזות את אופני התפתחות הטכנולוגיה. לכן במקרה הטוב אותם צעדים רגולטוריים מתקדמים-לכאורה הופכים אחר זמן לחסרי רלוונטיות ומיותרים, ובמקרה הרע הם מעכבים את ההתפתחות הטכנולוגית ומכוונים אותה לכיוונים בלתי ראויים.

את השאלות המשפטיות בדבר התמודדות עם אתגרי עידן הסייבר מלוות שאלות "גדולות" יותר, שאלות מטא-הסדרתיות הנוגעות לבחירת האסטרטגיה המתאימה להסדרה משפטית כאמור. האם זו צריכה להיעשות באמצעות חקיקה, או שמא ברובה באמצעות תקנות והחלטות מנהליות של גופים מתמחים? האם ההחלטות צריכות להתקבל תוך שיתוף הגופים המוסדרים בקבלת ההחלטות (co-regulation), בהובלת הגופים האמורים (self regulation), או תוך הדרתם המכוונת, עם חשש מתמיד מהשפעתם האינטרסנטית על הליך קבלת ההחלטות? עוד יש לבחון אם ראוי להתרכז בהסדרה ברמה המדינתית (או אפילו המקומית בהקשרים מסוימים), או שמא ראוי לשאוף ליוזמות הסדרה בינלאומיות, כמו אמנות או מוסכמות בינלאומיות המקודמות על ידי גופים מרכזיים דוגמת האומות המאוחדות. החשיבות בפעולת הסדרה בינלאומית בהקשר זה עולה נוכח קיומם של גופים רב-לאומיים הפועלים במספר מדינות ואשר אכיפת הדין כלפיהם מעוררת קשיים, במיוחד כשהנהלת הגוף, נכסיו ומרבית עובדיו מצויים מעבר לים.

בצד הדיון בשאלות הגדולות והקטנות המתוות למשפט תפקיד מרכזי בהסדרת עידן הסייבר חשובה גם הצניעות. המשפט הוא אמנם כלי חשוב לטיפול בבעיות מהסוג הנדון כאן, אך הוא רק כלי אחד. בצד המשפט, חשוב לקדם גם את החינוך וההסברה בדבר עידן הסייבר, הזדמנויותיו וסיכוניו. חלק מהבעיות שמאפיינות את מרחב הסייבר אינן חשובות מספיק כדי להצדיק מעורבות של המדינה. בעיות אחרות הן אמנם חשובות מאוד, אולם מוטב להתמודד איתן באמצעות כלים אחרים כמו חינוך ושכנוע.

המרכז לחקר הסייבר, משפט ומדיניות באוניברסיטת חיפה עוסק ברבות מהשאלות שנזכרו לעיל. מרכז זה, שהוקם בשיתוף עם מערך הסייבר הלאומי תומך בעשרות מחקרים בתחומי סייבר שונים מדי שנה ובכך מקדם את המחקר בנושאים אלו בישראל בעולם. הוא שואף להציב את ישראל בקדמת הבמה בתחום מחקרי הסייבר כיאה למדינה מובילה בתחום זה בהקשר התעשייתי. המרכז מקיים פעילות שוטפת הכוללת סמינר שבועי, כנסים, אירוח חוקרים ותמיכה בניירות עמדה ופעילות ציבורית. כחלק ממאמציו לקידום המצוינות במחקר בתחום זה, שיתף המרכז פעולה עם כתב העת "דין ודברים" בארגון הכנס עליו מתבססת החוברת שלפניכם ובבחירת המחקרים שיכללו בפרויקט. כתב העת מקווה להמשיך שיתוף פעולה פורה ומועיל עם מרכז מחקר חשוב זה.

*

מעבר למצוינותו של כל מאמר כשהוא לעצמו, מספק המכלול התייחסות למגוון רחב של סוגיות ותוך שימוש במתודולוגיות ונקודות מבט מחקריות שונות. החוברת נפתחת במאמרו של **אסף אבידן**, "אסדרה של אבטחת סייבר בציוד קצה", המתחבר היטב לנושא הראשון שנזכר בקול הקורא: הסייבר והמדינה. עידן הסייבר הביא לכך שברשותו של כמעט כל אזרח מכשיר תקשורת רב עוצמה בעל יכולות חישוביות מרחיקות לכת – המכשיר הסלולרי החכם (סמארטפון). זמינותו של המכשיר הנייד מעצימה את אלה שמתמשים בו במספר רב של רבדים. הם יכולים, למשל, לגשת למידע רב ובכל עת, לתקשר עם אנשים רבים אחרים ולקבל שירותים שונים ומגוונים. אך יש לזמין הזו גם חסרונות. המאמר מתרכז בחסרון אחד, הוא העובדה שהמכשיר עשוי לשמש כר פורה לסכנות ותקיפות סייבר. ההתקפות עלולות להשפיע גם על בעל המכשיר וגם על משתמשים אחרים, ואף על התשתית הסלולרית כולה, כמו גם תשתיות מחשוב אחרות. הבריות מוקירות את המכשירים הסלולריים שבידיהן ומתקשות להיפרד מהם. אך יחד עם זאת וכתוצאה מכשלים פסיכולוגיים וקשיים טכנולוגיים, הן נמנעות מלהגן על המכשירים בצורה נאותה. האם זהו תפקידה של המדינה לקדם הגנה זו? ואם כן, כיצד? בכל זאת ועוד עוסק המאמר החשוב.

מאמרו של **אלדר הבר**, "יוצרים זכות פלילית: ההפללה של זכות ההעמדה לרשות הציבור וזכות השידור במשפט הישראלי", עוסק בסוגיה נקודתית בהקשר הרחב יותר של עידן הסייבר – השינויים שנעשו ואלה שנדרשים כדיני זכויות היוצרים. העלאת היכולת החישובית והגברת זרימת המידע בין משתמשים יצרו הזדמנויות עסקיות חדשות לבעלי זכויות היוצרים (לדוגמה, שירותי spotify שעכשיו מופעל גם בישראל). הן גם מתמרצות את היצירה ומקנות למשתמשים פשוטים כלים זולים ליצירת יצירות מורכבות ומתוחכמות מאוד. מצד שני, התקשורת המתקדמת מאפשרת גם הפרות רבות בצורה קלה מאוד: בלחיצת כפתור אחת אלפי ספריות ויצירות יכולות לנוע בין יבשות כאשר בעלי הזכויות נותרים חסרי אונים (וללא תגמול). נראה שהמחוקק הישראלי בחר להתמודד עם סכנה אחרונה זו בדרך החריפה של יצירת עבירות פליליות הנוגעות להפרות זכויות יוצרים מסוימות, בדומה למגמות מקבילות בעולם. המחבר סוקר את הפתרון המוצע בצורה ביקורתית. הוא מסביר כי ההפללה עלולה להיות השפעה שלילית על מרחב הסייבר כולו, נוכח החשש של משתמשים להיות מואשמים בפלילים, דהיינו אפקט מצנן ביחס לפעולות יום-יומיות שבחלקן רצויות. הוא קורא למחוקק לשקול מחדש את עמדתו זו לעניין ההפללה של זכויות היוצרים ולהעדיף חלופות מתאימות יותר.

מאמרה של **נועה מור**, "רשתות חברתיות מקוונות כזירות לעיצוב והקצאת זכויות: לקראת החלתן של נורמות מן המשפט הציבורי", נוגע לנושא האחרון שהופיע בקול הקורא – אסדרת פעילותם של גופי ענק רב-לאומיים הממלאים תפקיד מרכזי בעידן הסייבר. הכוונה, בין היתר, לענקית הרשתות החברתיות פייסבוק, לענקית החיפוש גוגל ולחברות אחרות בעלות השפעה משמעותית בתחום התוכן כגון טוויטר, בנוסף לגופים מקומיים בעלי השפעה בכל מדינה. המחברת ממליצה להתמודד עם אתגר האסדרה של גופים אלה באמצעות החלה של כללים ונורמות המוחלים דרך קבע על גופים ציבוריים.

היא מנמקת את הצעתה בכך שגופים אלה שולטים במנעד נרחב של זכויות של משתמשים רבים מאוד – ועל כן טבעי שיושגו עליהם עקרונות וכללי המשפט הציבורי אשר מיועדים להגן על אותן זכויות. היא אף מסבירה שבמסגרות המופעלות על ידי גופים פרטיים אלה נערכת עתה פעילות ציבורית ופוליטית ענפה (שלא לומר, מרכזית). טענת המחברת היא אינטואיטיבית מחד גיסא ופרובוקטיבית מאידך גיסא. היא אינטואיטיבית שכן מדובר בגופים רבי השפעה ובעלי היקף פעילות והכנסות כשל מדינות. היות שהגופים נראים ונחזים כמדינות, טבעי שנתייחס אליהם מבחינה משפטית כאל מדינות. אך הצעה זו היא גם פרובוקטיבית, מכיוון שמדובר בגופים פרטיים אשר צמחו ללא יד מסייעת או מימון מהמדינה. לפיכך, התערבות כה מקיפה בהתנהלותם היא קיצונית וכמעט חסרת תקדים.

מאמרו של **עידו סיוון סביליה**, "מודלים רגולטוריים לניהול סיכונים סייבר בממשל הפדרלי בארצות הברית", מתייחס לאותן שאלות מטא-הסדרתיות הנוגעות לאיתור אסטרטגיה מתאימה לניהול סיכונים סייבר. המאמר מזהה, על יסוד ניתוח של מסמכי מדיניות פדרלית לאורך תקופה של כשני עשורים, שלוש גישות עיקריות לאסדרה בתחום הסייבר בארצות הברית: (1) סיכונים לתשתיות קריטיות מנוהלים באמצעות מודלים של רגולציה-משותפת, המחלקים את סמכויות ניהול הסיכונים והאכיפה בין המגזר הפרטי לציבורי; (2) סיכונים למגזרי הבריאות והפיננסים מנוהלים באמצעות מודלים של רגולציה-מדינתית מסורתית של פיקוד, שליטה ואכיפה דרך חוקים וסוכנויות מדינתיות האחראיות להערכה וניהול הסיכונים; (3) סיכונים ליתר מגזרי המשק מנוהלים על ידי מודלים של רגולציה-עצמית אשר כוללים אימוץ וולונטרי של סטנדרטים הנאכפים באופן חלקי על ידי סוכנויות מדינתיות. המאמר טוען כי שלושה גורמים מסבירים את ההבדלים באופן הניהול של סיכונים סייבר במגזרים השונים: (1) חשיבות מומחיותו של המגזר הפרטי לעיצוב הרגולציה; (2) התרבות המוסדית ונורמות ההסדרה הנהוגות בכל תחום; (3) השפעת אינטרסים פרטיים על הליך קבלת ההחלטות. המאמר מסכם בכך שישנה חשיבות להכרת מערכת הכוחות הפוליטית בכל מדינה בבואנו לנסות ולהבין את דרך האסדרה שנבחרה בה.

מאמרו של **נתי פרל**, "החלטה על קיומו של "חשד סביר" בעולם ה-Big-Data: מהנמקה אנושית לאלגוריתמים לחיזוי פשיעה", נוגע לאחת ההבטחות של עידן הסייבר – שיפור וטיוב הליכים של קבלת החלטות באמצעות שילוב מידע רב יותר (כולל גם מידע אישי) ומערכות ממוחשבות המבוססות על אלגוריתמים, בחלקם אלגוריתמים לומדים (machine learning). סוגיה זו קשורה לעידן הסייבר משני כיוונים: הכלים הנדונים הם תולדה של טכנולוגיות הסייבר המאפשרות למערכות שפעם נחשבו דמיוניות להפוך למציאות; והרצון להשתמש בכלים אלה מתעצם בעידן הסייבר נוכח הסיכונים המורכבים שתקשורת משוכללת מאפשרת – סיכונים המצריכים כלי אכיפה מתקדמים יותר. המאמר מתמודד עם סוגיה מרכזית ורגישה ביותר: האם מערכות אוטומטיות תוכלנה למלא תפקיד שעד כה נשמר לבני אנוש – דהיינו להכריע אם התגבש באירוע מסוים "חשד סביר" המצדיק נקיטת צעדים שונים שיש בהם פגיעה בזכויות בסיסיות של

היחיד. המאמר מצעיד אותנו הישר אל תוך העתיד בקובעו כי ניתן להפקיד משימה רגישה זו בידי המכונה, על כל הסיכונים הכרוכים בכך, וזאת תוך כניסה לעובי הקורה ותיאור מפורט של ההליכים האוטומטיים המתבצעים כיום על ידי רשויות אכיפה בעולם. את הבעיות האפשריות עם ההחלטות האלגוריתמיות הוא מציע לפתור באמצעות מדדים שונים שיאפשרו בקרה סבירה על הפעולות האוטומטיות.

המאמרים אמנם עוסקים בסוגיות משפטיות מורכבות, אך מתאימים לקהל קוראים רחב – משפטנים ושאינם משפטנים. יתר על כן, על אף שהמאמרים מטפלים גם בעניינים טכנולוגיים לא פשוטים, הם מונגשים לקוראים שאינם בקיאים בנבכי הסייבר. אנו מקווים כי הקוראים יהנו ממאמרים אלה וירחיבו באמצעותם את השכלתם הנוגעת לתפקיד המשפט בעידן הסייבר.

*

אנו מבקשים להודות מקרב לב לסגנית העורך בשנים תשע"ז–תשע"ח, גב' שירי ברשצקי ורנר, אשר נשאה בנטל אדמיניסטרטיבי כבד במסירות, ביעילות ובנועם, ושימשה חוליית קישור חיונית בין כלל הגורמים המעורבים בהפקת חוברת זו. תודה מיוחדת לגב' ענבר כהן, אשר נכנסה לנעלי סגנית העורך בשנת התשע"ט, וסייעה בחריצות ובחן להשלים את העבודה על חוברת זו. אנו מודים לחברות וחברי מערכת "דין ודברים", הנמנים עם התלמידים הטובים ביותר של הפקולטה, אשר ליוו כל מאמר בקפדנות ובכישרון מרגע הגשתו הראשונה לכתב העת ועד להעברת גרסתו הסופית למוציא לאור, ותרמו תרומה מהותית להשבחת המאמרים ולהכנתם לפרסום. שלמי תודה לחברתנו, ראש מרכז הסייבר, פרופ' ניבה אלקין-קורן, ולדוקטורנט מר יוני הר-כרמל, על חלקם החשוב בארגון האקדמי של הכנס (ובכלל זה – ניהול הליך בחירת המאמרים), ולגב' לילי פייביש שור, מנהלת האירועים של הפקולטה, שבלעדיה גם האירועים המבטיחים ביותר היו נשארים על הנייר בלבד. תודתנו נתונה גם להוצאת נבו, ובמיוחד לגב' טלי פלד ולעורכת הלשונית, הגב' דפנה בר-און, וכמובן לכותבות ולכותבים שנטלו חלק בפרויקט החשוב. תודה אחרונה למשרד אטיאס, גראור, וישניצקי, ענבר, חכים ושות' שהעניק חסות לכנס ולחוברת המבוססת עליו, ולחברת Fortinet שתרמה את המלגות למחברי המאמרים הזוכים.

קריאה מהנה ומעניינת,

רונן פרי, עורך ראשי
טל ז'רסקי, עורך אורח